

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
Najstarejši
slovenski dnevnik
v Ohio
Oglaš v tem listu
so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
The Oldest
Slovene Daily
in Ohio
Best Advertising
Medium

VOL. XXVIII.—LETO XXVIII. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), SEPTEMBER 18, 1945 STEVILKA (NUMBER) 217

Ameriški poročevalec o beguncih iz Jugoslavije

Večino beguncev tvorijo "Volks-deutsche," ki so bili Hitlerjeva peta kolona, ko so naciji vdrl v Jugoslavijo

DUNAJ, 13. septembra (Za O. N. A. piše Landrum Bolling)—Ameriški in angleški uradni krogi so danes podelili, da se izteka neprestan dotok beguncev iz Jugoslavije v njihove cone na zapadu in jugu Avstrije. Dejstvo pa je, da nobeden od njih nima popolnoma natančnih podatkov o obsegu tega premikanja.

Kot znano so neki Mihajloviču naklonjeni krogi v Parizu trdili, da morajo hraniti Amerikanci v Salzburgu najmanj 100.000 bivših jugoslovanskih vojaških ujetnikov in političnih deportirancev, ki so baje odklonili vrniti se domov, dokler je v Jugoslaviji maršal Tito na oblasti.

Oni, katerim uspe preiti preko avstrijske meje, store to brez zavezniškega dovoljenja, ter se morajo radi tega skrivati pred okupacijsko oblastjo — na vsak način v početku svojega nelegalnega bivanja. Očividno je, da tvorijo takozvani Volksdeutsche, katerim je Titova vlada ukazala, da morajo zapustiti deželo, večina teh novih beguncev. Ti Volksdeutsche so za časa nemške okupacije postali nemški državljani.

Mesnica najrazličnejših kvizlinških elementov

Druga vrsta beguncev so nekakšna mešanica četnikov, ki so se borili za Mihajloviča, ustašev, ki so sledili Paveliću, ter mogoči drugi kvizlinški elementi, ki so na begu pred pretečnim ali mogočim sodnim obratom.

Nekateri drugi zopet trde, da so bili prišasti maršala Tita, ali pa da so demokrati, ki nečisto sprejeti sedanega vladnega režima v Beogradu.

Trenotno je v britanski zoni uradno registriranih 14.500 jugoslovanskih beguncev, od katerih se večina noče vrniti domov. V ameriskem predelu je bilo uradno naštetih 76.000 Jugov. Med temi zadnjimi je 16.000 pristaev maršala Tita, ki se bodo vrnili v domovino, čim bodo na razpolago transportna sredstva. Nadaljnih 25.000 je Volksdeutsche, katerim bi Jugoslavi zagotovo zavrnili, ako bi se skušali vrniti.

Naši fantje-vojaki

Mr. in Mrs. Joseph Merhar, Grovewood Ave., sta po dveh mesecih prejela pismo od sina Pvt. Albert L. Merhar, in sicer iz dežele vzhajajočega solca, iz japonske prestolnice Tokija, kjer se nahaja z ameriško okupacijsko armado.

MacArthur pravi, da potrebuje samo 200,000 mož za okupacijo Japonske

TOKIO, 17. sept.—General Douglas MacArthur je danes naznanil, da okupacija Japonske gladko napreduje, in da bo kot posledica mogoče v teku šestih mesecev demobilizirati in poslati domov vse vojake, ki so bili poklicani v armado na podlagi obvezne vojaške službe in vršiti redno okupacijsko službo z 200.000 možmi redne armade.

General MacArthur je rekel, da se bo vsled tega, ker se je uporabilo japonsko vladno kot orodje za izvršitev pogojev kapitulacije, rabilo samo majhen odstotek mož, denarja in časa, ki bi bil potreben, ako bi se bila na Japonskem upoštevala zavezniška vojaška služba.

V Zed. državah se nahaja na stavki 218,000 oseb

NEW YORK.—Vsled sporov med delom in kapitalom je danes širom Zedinjenih držav na stavki 218,000 oseb. Največji zastoj obstoji v Detroitu, kjer je Ford Motor Co. zaprla vse svoje obrate radi stavk v tovarnah, ki jih zalagajo s kosi. Pri Fordovi družbi je vsled tega nehala delati 59.000 oseb.

Industrijski spor, v katerem je prizadetih 47.000 delavcev Westinghouse Electric Co. v šestih tovarnah v vzhodnih mestih, se je spremenil v boj med dvema unijama za pravico do zastopstva 12.000 pisarniških delavcev, ki so odšli na stavko prošli teden.

Druge stavke in število prizadetih oseb sledijo:

The International Harvester Co., Chicago, 5,000; B. F. Goodrich Co., Akron, O., 15,780; Midvale Steel Co., Nitetown, Pa., 6,500; Hudson Motor Car Co., Detroit, Mich., 6,500; Kelsey-Hayes Wheel Co., Detroit, Mich., 4,500; General Motors Co., Warren, Ohio, 3,000; Murray Manufacturing Co., Detroit, Mich., 3,100; štirje premogovniki v Pittsburgh-Uniontown okrožju, Pa., 4,000.

Na stavki je tudi 10,000 pleskarjev v New York City, 7,000 gledaliških dekoratorjev v Hollywoodu, Calif., in 2,500 delavcev v sušilnicah sadja v dolini Santa Clara v Californiji.

MATI 15ih RODILA 18 FUNTOV TEŠKO DETE

LAWTON, Pa., 17. sept.—Prošlo sredo je Mrs. Francis Strohl porodila dete ženskega spola, ki je ob rojstvu tehtalo 18 funtov. Mrs. Strohl je stara 38 let in mati 15 otrok.

Zdravniški rekordi izkazujejo samo en sličen primer, ko je Mrs. Joseph Hunter v Poplar Bluffu, Missouri, leta 1940 rodila deklico, ki je tehtala 20 funtov.

ZBOROVANJE ZDRUŽENIH NARODOV 4. DECEMBRA

LONDON, 17. sept.—Danes je pripravljani odsek naznanil, da se bo prvo ustavodajno zasedanje splošne zbornice Združenih narodov vršilo najkasneje 4. decembra.

DIREKTORSKA SEJA

Direktorska seja Slovenskega društvenega doma na Recher Ave., se bo vršila v sredo ob 8. uri zvečer. Prosi se vse direktorje, da se je udeležijo polnoštevilno.

SEJA V S. D. DOMU

Jutri ob 7.30 uri zvečer se bo vršila seja veseličnega odbora skupine, ki deluje za postavitve spomenika vojakom v okrožju Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Seja je važna, ker se bo ukrepalo glede priredbe, ki se vrši v nedeljo, 23. septembra in se prosi vse, da ste gotovo navzoči.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Ely, Minn.—Prve dni meseca avgusta je preminil na svojem domu pionir Andrej Štern, star 82 let in doma iz Srednje vasi pri Senčurju na Dolenjskem. V Ameriki je bil čez 45 let. Pred letom mu je umrla žena. Zapušča samsko hčer.

ATOMSKA SILA BO USTVARILA 5.000 NOVIH PRODUKTOV

NEW YORK, 17. sept.—Uradniki Kellogg Co., ki je pomagala pri gradnji naprav, v katerih se je producirala atomska bomba, so danes izjavili, da razvoj atomske energije obeta razvoj procesov za proizvodnjo 5.000 novih produktov v industriji, da pa morajo podrobnosti teh procesov za enkrat ostati tajne.

Predsednik Truman je pred par dnevi izdal poseben eksekutivni ukaz, da vsi naravni viri, posedaajoči atomsko energijo, ostanejo last zvezne vlade. Gen. Groves, ki je načeloval vladnemu projektu za atomsko bombo, je izjavil, da bo vzelo več desetletij, predno se bo atomska energija mogla rabiti za nevojne namene.

Justični tajnik nastopil proti trustu aluminija

WASHINGTON, 17. sept.—Justični tajnik Tom C. Clark je danes priporočal, da vlada podvzame korake, da se gigantična korporacija Aluminum Corporation of America, razkosa v večje število med seboj tekmujočih družb. Rekel je, da je to potrebno za povečanje uspešnosti in znižanje cen.

Clark je v posebnem poročilu na kongres poročal, da omenjena korporacija danes kontrolira 90 procentov vse aluminijske produktivne sposobnosti v deželi. Reynolds Metal Co., ki je njen edini tekmeč, je dejansko odvisna na Aluminum Corporation of America za surov material, je rekel Clark.

Justični tajnik je opozoril, da je zvezna sodnija že preteklega marca omenjeno velekorporacijo proglasila za trust, da pa tedaj ni priporočala razpusta, ker se ni predvidevalo položaj, ki bo obstojal po končani vojni.

VEST IZ BOROVNICE

Mr. Joseph A. Drašler, 1094 E. 76. St., je v petek večer prejel kablogram od svoje žene Josipine in sinčka Jožefa ml. iz Borovnice, v katerem se mu poroča, da so prejeli njegov kablogram, ter da so vsi zdravi, ter da sledi pismo. Tam ima tudi tasta in tašča Ivana in Marjeto Petrič. Mr. Drašler je poslal prvi kablogram na 18. junija in drugega pa 22. avgusta ter je sedaj prejel prvi odgovor.

SEJA V S. D. DOMU

Jutri ob 7.30 uri zvečer se bo vršila seja veseličnega odbora skupine, ki deluje za postavitve spomenika vojakom v okrožju Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Seja je važna, ker se bo ukrepalo glede priredbe, ki se vrši v nedeljo, 23. septembra in se prosi vse, da ste gotovo navzoči.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Ely, Minn.—Prve dni meseca avgusta je preminil na svojem domu pionir Andrej Štern, star 82 let in doma iz Srednje vasi pri Senčurju na Dolenjskem. V Ameriki je bil čez 45 let. Pred letom mu je umrla žena. Zapušča samsko hčer.

BORBA ZA TRST SE JE ZAČELA

Diskusija odložena radi lahke obolesti podpremiera Kardelja

LONDON, 17. sept.—Jugoslavija, za katero stoji Rubens, je danes predložila zahtevo za Julijsko krajino in luko Trst. Diskusija o tem vprašanju pa je bila odložena na prošnjo jugoslovanske delegacije, ker je prvi podpremier Edvard Kardelj, ki je z letalom došel v London, lahko obolel.

Rusija je predložila konferenci zunanjih ministrov zahtevo, da ji Italija plača \$600,000,000 vojne odškodnine, katero bo delila z Jugoslavijo. Jugoslavija je predložila svojo lastno zahtevo za milijardo in pol vojne odškodnine od Italije.

Jugoslovanska delegacija objavila spomenico

Jugoslovansko poslanstvo je danes objavilo 9,000 besed obsegačo spomenico v prilogi svoji zahtevi za Trst in Julijsko Krajino. V tej spomenici se poudarja, da prizadeto ozemlje z zemljepisnega, narodnostnega in gospodarskega stališča, kakor tudi po volji njegovega prebivalstva tvori sestaven del Jugoslavije.

Kar se tiče reparacije, sta Amerika in Velika Britanija danes dali razumeti, da od Italije ne bosta zahtevali nobene vojne odškodnine.

Sovražna propaganda londonskega lista

Londonski tisk je v zvezi s pogajanjmi glede Trsta odprl odprto sovražno propagando proti Jugoslaviji. "Daily Mail" je danes objavil poročilo svojega poročevalca Johna Fisherja iz Trsta, v katerem se trdi, da je v zaledju Trsta obstoječa "vlada terorja," in da so za to odgovorni Jugoslavi.

V omenjenem poročilu je med drugim rečeno:

"Stališče Jugoslovancev je, da so osvobodili ozemlje, kjer so bili njih rojaki skozi 20 let zatirani, in da ne vidijo vzroka, zakaj naj bi se izročilo nazaj v roke njegovim zatiralcem."

Potem pa Fisherjevo poročilo nadaljuje, da jugoslovanski agenti v Trstu cirkulirajo petice za odklopitev Trsta in zaledja od Italije, in da onim, ki peticij nočejo podpisati, grozijo, da si jih bodo zapomnili in obračunali z njimi, ko bo prišel čas.

IZREDNA DELNISKA SEJA

Danes zvečer ob osmih se vrši važna seja delničarjev The North American banke v spodnji dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Ker se gre za to, da bi delničarji in delničarke odobrili povišanje osnovne glavnice, je važna, da pride dovolj veliko število delničarjev na sejo, da postane tak sklep veljaven. Kdor se se ne more udeležiti naj vrne podpisano poverilnico v urad banke na St. Clair Ave. ali v urad podružnice na Waterloo Rd.

Truman se pripravlja, da posreduje v delavski krizi, ki je nastala v Detroitu

Delavski tajnik se je posvetoval s predsednikom; 80,000 delavcev v avtni industriji stavka

WASHINGTON, 17. septembra — Delavski tajnik Lewis B. Schwellenbach je imel danes pogovor s predsednikom Trumanom glede industrijske krize v Detroitu, kjer je na stavki okrog 80,000 avtomobilskih delavcev. Položaj v Detroitu predstavlja resen problem za industrijsko rekonverzijo.

Po pogovoru s predsednikom je delavski tajnik izjavil, da bo predsednik jutri naznanil reorganizacijo delavskega departamenta, z namenom, da se departament ojači, potem pa je dostavil:

"Čim se to zgodi, se bomo takoj lotili detroitske situacije."

Delavski tajnik bo dobil večjo moč

Schwellenbach je rekel, da mu predsednik sicer ni ugodil glede vseh priporočil, katera mu je dal za ojačenje delavskega departamenta, da pa bo imel dovolj oblasti, da bo kos položaju. Potem pa je pripomnil:

"Kadar gori pol mesta, ne greste gasiti ognja z vrtno vodno cevjo."

Pred razgovorom s delavskim tajnikom se je Truman, ki se je nahajal na svojem domu v Independence, Mo., posvetoval z delegacijo kongresnih voditeljev.

Glasovanje o stavki pri General Motors

Unija UAW-CIO je naznanila, da se bo med 235,000 delavci, ki so zaposleni v tovarnah General Motors vršilo stavkovno glasovanje, s katerim se bo podprla zahteva za 30-procentno mezno zvišanje.

Delavski tajnik je v tej zvezi rekel, da upa, da bo določba zveznega zakona, da se mora 30 dni počakati, predno se izvede sklep za stavko, dala vladi priliko, da spor izravna, predno bo do stavke dejansko prišlo.

Nov problem je nesoglasje v unijskih vrstah

K zapletenosti situacije grozi prispevati še dejstvo, da se v Detroitu pojavljajo nesoglasja med člani CIO avtne unije. Uradniki lokalnih unij, ki so šle na stavko na svojo roko, obtožujejo glavnega predsednika R. J. Thomasa, da je mlačen napram delavstvu in grozijo mu s porazom na prihodnji konvenciji, ki se bo vršila prihodnjega aprila.

Predsednik Thomas je danes z ozirom na unijsko zahtevo za 30-procentno mezno zvišanje podal izjavo, da je predsednik Roosevelt pred svojo smrtjo unijskim uradnikom dal zagotovilo, da bo vlada vzela vprašanje mezd v avtni industriji v pretes, čim bo končana vojna. Roosevelt je obljubil delavcem nagrado, je dejal Thomas, ako bodo sodelovali za stabiliziranje mezd v smislu formule "malega jekla."

IZ BOLNISNICE

Iz bolnisnice se je vrnil na svoj dom Louis Kovačič, 955 E. 67 St., kjer ga prijatelji sedaj lahko obiščejo.

Novi grobovi

FRANCES ERJAVEC

Včeraj zjutraj ob štirih je umrla v Charity bolnišnici Frances Erjavec, rojena Kukec, stara 58 let, stanujoča na 12012 Corlett Ave. Doma je bila iz fare Boštanj, vas Sonček na Dolenjskem, odkoder je prišla v Ameriko pred 33 leti. Bila je članica društva "Bled" št. 20 SDZ. Tukaj zapušča žalujočega soproga Antona, hčeri Mrs. Mary Seinkovec in Mrs. Frances Vadenal in sina Antona, v starem kraju pa zapušča tri sestre. Pogreb se bo vršil v četrtek ob 8:30 uri zjutraj iz Louis L. Ferfolia pogrebnega zavoda, 9116 Union Ave., v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri in nato na Calvary pokopališče.

LOUIS TEHOVNİK

V mestni bolnišnici je umrl po dolgi bolezni Louis Tehovnik, star 55 let. Doma je bil iz fare sv. Jakob pri Celju na Štajerskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 33 leti. V stari domovini zapušča dve sestri in enega brata. Stanoval je na 6714 St. Clair Ave. Pogreb se bo vršil v sredo ob 1. uri popoldne iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda na Whitehaven pokopališče.

BIGAMICNI ČASTNIK ODPUŠČEN IZ ARMADE

BERLIN, 17. sept.—Štotnik Schultz, ki je preteklo poletje tukaj poročil članico WAC oddelka, je bil od vojaškega sodišča danes spoznan krivim in kaznovan z odpustom iz armade.

Schultz, ki je doma iz Chicaga, je poročil Miss Kanello Koulvaris iz Brooklyna, N. Y., v civilnem obredu, predno pa se je moglo pripraviti cerkveni obred, je prišlo na dan, da ima ženo v Chicagu. Izgovarjal se je, da je dobil poročilo, da je bila žena ubita v neki nesreči.

30-DNEVNICA SMRTI

V sredo ob 6:30 uri zjutraj se bo brala zadušnica v cerkvi sv. Vida za pokojnega Antona Milavec, v spomin 30-dnevnice njegove smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se udeležijo.

KROŽEK ŠT. 2 PROGRESIVNIH SLOVENK

Jutri večer ob osmih se vrši redna mesečna seja krožka št. 2 Progresivnih Slovenk v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Članice so vabljene, da se je v obilnem številu udeležijo.

'ENAKOPRAVNOST'

Owned and Published by
AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
 6331 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
 Issued Every Day Except Sundays and Holidays
 SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)
 By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
 (Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
 For One Year — (Za celo leto) \$6.50
 For Half Year — (Za pol leta) \$3.50
 For 3 Months — (Za 3 mesece) \$2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
 (Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
 For One Year — (Za celo leto) \$7.50
 For Half Year — (Za pol leta) \$4.00
 For 3 Months — (Za 3 mesece) \$2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
 (Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
 For One Year — (Za celo leto) \$8.00
 For Half Year — (Za pol leta) \$4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

PROF. LASKI TOLMAČI ZUNANJE POLITIČNI PROGRAM BEVINA

Harold J. Laski, ki je predsednik Britske delavske stranke, je napisal članek, v katerem tolmači zunanje-politični program delavske vlade na sledeči način:

Bevinov prvi govor v parlamentu je zelo ugajal Anthony Eden, ki je dejal, da je ta govor dokaz, da je zunanja politika iznad političnih strank. Obenem pa je ta govor prizadejal mnogo duševnega trpljenja levičarjem na Angleškem — mislim, da še mnogo več, kot levičarjem na Španskem in na Grškem.

Po mojem mnenju je Eden v zmoti — ravnotako kot levičarji. Res je seveda, da so bile njegove besede precej nesrečne, da so bile hladne, mesto da bi vzpodbujale in izražale toplo simpatijo. In vendar je naglas tega govora popolnoma drugačen kot vse, kar smo bili vajeni slišati, kadar je govoril Eden.

Kdorkoli je pazljivo prečital njegov govor, je moral spoznati, da je Bevin željan, da pride čim prej konec za Francov režim, in da je treba, da se nudi španskemu narodu prilika, da svobodno pove, kaj hoče. Obenem pa je imel popolnoma prav, ko je dejal, da Britanija ne more vsiliti španskemu narodu meščanske vojne. Zadeva Tangerja je pokazala, da Foreign Office ne goji nobenega prijateljstva napram Francovi Španiji.

Glede Grčije pa bodo vsi kritiki, ako so pošteni, pomislili najprej, da se nahajata zdaj v Londonu regent Damaskinos in ambasador Loeper. Ako se bo slednji še kdaj vrnil nazaj v Grčijo, je verjetno, da bo imel nalog, da se ne briga več z ono vneto gorečnostjo za kraljeve interese kot v času, ko je bil še Churchill predsednik britanske vlade.

Prepričan sem, da bo Bevin postal eden naših velikih zunanjih ministrov. Z obema nogama stoji na tleh, a pri pogajanjih mu ni nihče mojster. Dobro mu je znano, da zunanja politika ni neka tajinstvena in čudna zadeva, temveč pred vsem vprašanje, kako preskrbeti hrano in obleko, zaščito in streho onim, ki so je potrebni. Bevin bo šel po svojih opravkih v Foreign Office-u na svoj značilni in poseben način — malo počasi morda, toda brez obzira na kričanje in proteste, čim bo sklenil, kaj hoče.

AMNESTIJA NA BOLGARSKEM

Zadnje tri dni je na Bolgarskem politična napetost močno poglobila — kot posledica amnestije, katere so bili deležni skoro vsi elementi opozicije.

Oni del agrarne stranke, ki je v opoziciji, je pozdravil osvoboditev Gičeva, enega svojih prvakov, ki je bil že minister za poljedelstvo. Demokratična stranka se je začela nanovo organizirati, ko je prišel iz zapora Mušanov, bivši ministerski predsednik in zunanji minister, ki je bil obsojen radi sodelovanja z Nemci.

Nikola Petkov, ki je bil minister brez portfelja in je odstopil ter tako postal vodja vse opozicije, je vašemu poročevalcu dejal, da želi sodelovati s komunisti na podlagi enakopravnosti. Naglašal je pri tem, da je vsaka vlada na Bolgarskem obsojena na nemoč, ako komunisti ne bodo vdeleženi.

Anton Jugov, komunist, ki je minister za notranje zadeve, je izjavil, da bo uživala opozicija o priliki bodočih volitev popolno svobodo in odločno zavrnil trditve, da je meščanska straža v rokah in pod kontrolo komunistov.

Zanimivo je, da sta si vlada in opozicija na jasnem, da mora ostati oblast v rokah domovinske fronte. Opozicija zahteva le, da je treba domovinsko fronto reorganizirati, ter da ne sme biti nobenega vmešavanja v notranje zadeve političnih strank. Vsi so si edini v tem, da ne sme priti do povratka v dobo "fašistične preteklosti."

Vse bolgarsko časopisje posveča mnogo svojega prostora sestanku zunanjih ministrov v Londonu in naglašja, da bo čas izdelave mirovnih pogodb usodnega pomena za Bolgarijo.

FRANK BUCK:

Rajčico učimo govoriti

Še v začetku svojega delovanja sem si pridobil sloves, da sem dober lovec na redke in ne navadne ptice. Saj so bile ptice moja prva ljubezen v kraljevstvu divjih bitij in nagnjenje v deških letih do zbiranja ptic me je dovedlo kasneje do tega, da sem se odločil za poklic, ki me je vodil skozi svet divjega življenja. Med vsemi pticami me posebno zanimajo člani one nebeške vrste, ki je znana med ljudmi pod imenom rajčice.

Rajčica je po svojem pokolenju, čeprav se čudno sliši, le okrasna sraka. Mislim, da noben izveden ptičar ne bo gledal na rajčico, ne da bi se bil pri tem čutil nad čudnim krvnim sorodstvom med najkrasnejšim pernatim tvorom in njegovim ponižnim, domačim in vsakdanjim sorodnikom.

Nekoč sem se o tem razgovarjal z Louisom Rithom, tedanjim ravnateljem svetovno znane cirkusa Barnes, ki je kupil od mene nekaj posebno lepih primerkov rajčice, ki sem jih bil pred kratkim pripeljal s seboj iz Nove Guineje. Louis je tedaj sprožil pogovor o srakah, ker se je spomnil neke "govoreče srake", ki je pred nekaj leti bila zelo priljubljena točka potujoče komedije.

Govoreča sraka seveda ni nobena posebna redkost. Marsikateremu kmečkemu dečku je že uspelo naučiti udomačeno srako, da je znala povedati eno ali dve besedi.

"Za boga, Frank" je vzkliknil. "Zakaj ne bi učili govoriti rajčice?"

"Zakaj ne?" sem ponovil.

Toda Louis je vztrajal pri svoji misli. Spreten človek bi lahko s takim uspehim poskusom zaslužil bajne novce. Božji človek, ali si lahko misliš kako večjo senzacijo za ameriški oder? Kinematograf tedaj namreč še ni tako preplaval sveta kakor danes.

Omenil sem Louisu nekaj težav, ki so stale na potu predlaganega poskusa, toda polagoma me je prisilil do priznanja, da stvar ne bi bila nemogoča. Naglasil sem, da je rajčice le izredno težko udomačiti in ukrotiti ter da so večji primerki med njimi prav tako divji in neukrotljivi v kraljevstvu ptičev, kot sta lev in tiger v svetu zveri.

Toda tigri in levi se dajo ukrotiti, me je z zmagovitim očitkom prekinil Roth. Zakaj ne bi potem tudi tega ptiča udomačili.

Leto na to mi je prišel v Kantonu Louisov predlog na misel. Pravkar sem odpošiljal veliko zbirko ptičev, ki sem se jo nadal ugodno prodati na Japonskem in v Ameriki.

Cele štiri dni me ni hotela zapustiti misel na tvegan poskus. Neglede na denar, ki bi si ga s tem prislužil, sem čutil, da bi poskus imel tudi neko znanstveno vrednost.

Ko le nisem več mogel prenesti skušnjave, sem se odločil, da poskusim. Izbral sem si krasnega mladega samca iz vrste imenovane "velika rajčica", katere krasote se človek, ki je ni videl naravnost, ne more predstavljati, a njen jezik je skoraj isti kot oni srake, ter tudi kljun iste oblike, le da je za spoznanje manjši.

Na podlagi skrbno preudarjenega načrta mi je bilo treba najprej poiskati nekega pernatega skrbnika za svojega novega varovanca. V to svrhu pa nisem vzel papige, temveč indijsko planinsko šojko, ki je mnogo bolj nadarjen govornik kot pa papiga. Ta kot saje črna ptičica ima tudi to hvalevredno lastnost, da je naravnost nedosegljiv oponašalec. Izbral sem si mlado ptico ter jo ločil od ostalih ptičev, tako da bi bil edini

glas in besede, ki bi jih čula, one, katere bi hotel, da se jih nauči.

Najprej sem želel, da se moja šoja gladko nauči besede, katere bi kasneje sama skušala naučiti rajčico. Biti bi bila morda fraza, ki bi prihajajoč iz ptičjega kljuna zabavala povprečno ameriško občinstvo. Odločil sem se za reč: "Halo, kako vam kaj gre?"

Brez vsake težave sem pripravil šojko, ki sem jo krstil za Babby, do tega, da je brez prestanka ponavljala te besede. Kadar se je kdo približal njeni kletki, že se je šoja oklenila s kremljimreže, umerila je svoj glas kot jagode debele oči na gostja ter pričela brez konca hreščati: Halo, halo, halo, kako vam kaj gre, kako vam kaj gre?

Zato je Gabby dobila košček banane. Vsakega posetnika, moje uslužbenke kakor tudi goste sem naprosil, naj odgovarja Gabby samo njene lastne besede in nobenih drugih, tako da za Gabby drugi glasovi in besede ne bi obstojali.

Ko je bila Gabby že dovolj naučena, sem dal prinesiti v isto sobo rajčico, ki sem si jo izbral za svoj poskus, in postavil sem obe kletki drugo poleg druge. Rajčico smo nazvali Grof Dobro, ker je bil njen dom v goščah pri Dobu, glavnem naselju na otokih Aru.

Tedne sta obe kletki viseli druga poleg druge, Gabby je zadovoljno žlobudrala ves dan in grofu Dobu ni moglo uiti dejstvo, da se je Gabbyjev glasovni trud, kadar je kdo prišel v sobo, poplačal s slastnim darilcem.

Vsakemu, ki je posetil dotični prostor, sem naročil, naj stopi h grofovi kletki in ponavlja besede: "Halo, kako vam kaj gre". Obenem naj bi mu na tedi molel košček rambutana, nekega džungelskega sadeža, ki ga rajčica ceni kot največjo slaščico. Dokler pa grof ni dal nobenega odgovora, ni dobil ničesar in je lahko samo gledal na slastno vabo.

Mesec je minul preden smo pri grofu opazili, da je misel prodrla v njegovo domišljavo. Očitno je kazal pohlep po rambutanu, in zdelo se nam je, da se mu je počasi začelo svitati, kako mora narediti Gabbyjem odmevu podoben šum, če hoče priti do njega.

Tako je plemenitnik iz Guineje začel kazati zanimanje za svojega klepetajočega soseda. Često je nagnil glavo na stran, kadar je Gabby pričela govoriti, in je poslušal.

Naše prihodnje delo je bilo, da smo dali Gabby in grofa v skupno kletko, ki je bila zelo prostorna, saj je merila po šest čevljev v vsaki smeri.

Grof se je prenašal z Gabby in kmalu si je začel prizadevati, da bi pokazal, kadar je šoja govorila, kako je tudi on nadarjen. Večkrat je skušal opozoriti svojega klepetavega soseda na svoj govorniški dar ter je razkošatil svoje peruti in rep ter pri tem zakikrikal svoj rezek džungelski krik v višini Gabbyjinega petja.

Ko sem slednjič privadil grofa misel skupnega življenja s šojko, sem se trudil, da mu dopovem, kako mora narediti, če si hoče zaslužiti košček rambutana.

Začel sem z besedo "halo", o kateri so poskusi ponovno pokazali, da se je najlažje nauče ptiči. Privleči sem hotel grofovo pozornost s tem, da sem mu molel nasproti tri ali štiri olupljene rambutane. Željno je uprl svoje oči na slaščico, ki sem jo držal pred njim in pri tem sem neumorno ponavljal besedo "halo."

Dva meseca sem se dan na dan, na ta način trudil in slednjič je moj trud le bil poplačan s tem, da sem slišal grofa, kako si je prizadeval, ko sem stopil k njegovi kletki, dati od sebi glas, ki ga je slišal pri šoji.

Precej časa je minulo, preden je pri tem poskusu napredoval. Toda s časom se je njegov nerazumljiv glas le ločil v dva zloga, iz katerih se je polagoma vedno jasnejše oblikovala beseda "halo".

Kadar se je pa grof za to potrudil, je bil tudi poplačan s koščkom rambutana in tako je kmalu doumel zvezo med vzrokom in posledico. Vsaj enkrat na uro se je nekdo približal grofovi kletki ter mu zapeljivo kazal košček rambutana. Ko je grof našel ključ do tega darila, se je začel resno truditi, da si ga tudi prisluži. Njegov "halo" je bil kmalu napol dovršen in polagoma je začel pristavljati druge besede, ki so vedno bolj zvene ne na "kako vam kaj gre".

Mraz v vseirju

Če nas pozimi skrbi, kak mraz je zunaj, pogledamo na toplomer na vnanjem oknu, pa se temu primerno oblečemo. Dostikrat se potem, ko stopimo na ulico, prepričamo, da se je toplomer zmotil, da je topleje ali pa hladneje, kakor je kazalo živo srebro. Te napake pa ni kriv termometer, marveč mi sami, ker zahtevamo, da bi kazal termometer toploto zraka, ko vendar lahko kaže samo lastno temperaturo, to se pravi: tisto na katero se je sam segrel ali ohladil. Ta je pa seveda odvisna od množice toplot, ki jo termometer sprejme in tiste, ki jo spet odda okolici, kar se največ spet ravna po tem, kako je termometer narejen.

Če za primeru postavimo na okno, ko sije sonce nanj, šest različnih toplomerov, kakršni so naprodaj za domačo rabo, bo prav gotovo kazal vsak drugo temperaturo. Še bolje bi zadel pravo temperaturo zraka v lesu vloženi toplomer, kakršni se rabijo v kopalnicah, ker je njegova živo srebro z lesenim okrovom zastrto pred sončnimi žarki, tako da zakrivi edino napako tista toplota, ki žari skozi okno iz sobe. Popolnoma odprt živosrebrni termometer bi pokazal pri tem poskusu dokaj višje stopinjo, ker nalik zrcalu odbija vidne svetlobne žarke, tem bolj pa vsrkava toplotne žarke sonca. Še višjo temperaturo bi pokazal toplomer, ki ima mesto živega srebra rdečo tekočino, vobče najvišjo pa termometer z modro tekočino, ki vsrkava samo rdečo, to se pravi toplotonosne žarke, dočim hladne, modre žarke odbija.

Če bi hoteli izmeriti temperaturo vseirja, nam termometer nič ne koristi, ker ga nimamo kam obesiti, dokler se ne letajo med zvezdami vseirske ladje. Zaradi tega se da temperatura vseirja zgolj teoretično ocenjevati. Samo po sebi ne more biti vseirje niti toplo niti mrzlo, prav tako kakor ne more biti ne trdo niti mehko, ne slado in grenko. Neke lastnosti imajo lahko samo telesa v njem. Samo neko telo v vseirju je lahko toplo ali mrzlo. Navzelo se bo pač tiste toplot, ki jo prejema od toplotnega žarkovja, razširjajočega se po vseirju z različnih nebesnih teles. Nekaj prejete toplot, bo naše telesce seveda spet izžarelo, ali slednjič se bo njegova temperatura le uravnovesila pri neki stopinji, in ta temperatura je odločujoča za nas.

Kakor nam je pokazal poskus z različnimi vnanjimi toplomeri, je odvisna sprejemna in oddajna sposobnost za žarke od tega, kako je telesce ustvarjeno. Če se hočemo izogniti vseh napak, potem si mislimo postavljeno v vseirju tako zvano absolutno črno telesce, ki bi popolnoma posrkalo vse žarke, dasi je tako telo le teoretično mogoče, v naravi ga pa ni. Kakšno bi bila temperatura takega telesca v vseirju? To je popolnoma odvisno od kraja, kamor si mislimo postavljeno. Blizu sonca bo zelo vroče,

daleč od vsakega žarečega nebesnega telesa pa seveda zelo mrzlo.

Vzemimo, da izhajamo z našim črnim telescem iz sonca in se mu počasi oddaljujemo. V neposredni bližini sonca bi imelo naše telesce temperaturo 4,830 stopinj Celzija. V resnici znaša temperatura sončnega površja 5,740 stopinj, toda ker telesce lahko vsrkava sončne žarke le po tisti plati, s katero je obrnjeno proti soncu, dočim jih s proč obrnjeno polovico spet izžarja v svetovni prostor, se seveda nikoli ne more segreti na sončno temperaturo.

Če se s telescem počasi oddaljujemo od sonca, pada njegova temperatura in sicer v kvadratnem razmerju z oddaljenostjo. Na skrajni meji sončnega venca bi se znižala njegova temperatura že na 2,500 stopinj C. Od tod naprej bi pa prav naglo pojemala in bi v katerikoli točki tira naše zemlje znašala samo še stopinje nad ničlo, v oddaljenosti planeta Jupitra od sonca že — 152 stopinj C, v razdalji nove odkritega planeta Pluta pa celo — 230 stopinj. Pri tej temperaturi so vsi plini razen vodika, helija in neona že tekoči.

Če zapustimo oni del vseirja, v katerem se gibljejo planeti in se ustavimo spet na desetinki poti do najbližnje zvezde stalnice, opazimo da je padla temperatura našega črnega telesca na — 267 stopinj. Pri tej temperaturi tudi vodik že preide v tekočino. Če potovanje po vseirju nadaljujemo še kar naprej, moramo že začeti upoštevati tudi žarenje drugih sone, ki jih je nešteto v vseirju in ki onemogočajo, da bi se znižala temperatura našega telesca do absolutne ničle, to je na — 273 stopinj. V takozvanih črnih lisah naše "Rimske ceste", to je tam, kjer so sončne in zvezdne megle prav redko posejane, znaša temperatura le še dobre pol stopinje nad absolutno ničlo in to to so vobče najmrzlejši deli vseirja.

Če bi bila mesec in zemlja absolutno črni telesi, tedaj bi znašala njih temperatura zaradi sončnega žarenja 40 stopinj C. Po izkušnjah pa vemo, da se temperatura dostikrat globoko zniža pod to teoretično mejo, ali pa jo visoko prekorači. Na luni se menjava temperatura celo med 100 in — 150 stopinj C. Vzrok je pač ta, da niti zemlja niti luna nista absolutno črni telesi in da se razen tega vrtila okoli lastnih osi.

Luna ima le majhno absorpcijsko sposobnost za sončne žarke, ki jih zaradi tega skoraj neizkoriščene odbija nazaj v vseirje. Če merimo na luni, kadar jo obseva sonce, temperature do 100 stopinj, ni tega tako razumeti, da bi bilo res skalovje tam gori tako vroče, marveč da je to samo temperatura, ki se z njega odbija. Nasprotno pa je na luni v senci zelo mrzlo.

Zemlja ima v nasprotju z lunjo izvrstne toplotne rezervoarje v oceanih, razen tega je pa dana s plaščem zraka, ki prav sijajna naprava za izmenjavo toplote. Ozračje namreč prav dobro propuša kratkoročno sončno žarkovje, tako pride skoraj neoslabljeno do površja, ki je za dolga črna izžarja, le malo propuša v ozračje. Zaradi tega se zemlja v kratkih nočeh le malo ohladi, podnevi se pa počasi spet segreje.

ŠKRAT

"Ali ne pogrešate kopalnice v novem stanovanju?"
 "Nikakor, saj grem vsako leto na morje!"

"Zakaj pa jokaš, sinko?"
 "Včeraj sem se udaril v roko."
 "In zakaj jokaš danes?"
 "Ker te včeraj ni bilo doma!"

Ali že veste...

da nastopi zaradi zmanjšanja gibalne sposobnosti nagnjenju debelenju in maščobnim plavcem, kar tvori spet nepotrebno preobremenitev krvnega obtoka in udov in zaradi tega spešuje staranje teh telesnih delov?

da se zmanjšuje gibalna sposobnost udov, zlasti nog, ki sploh najbolj podvržene obrabi in sicer zaradi obrabe hrustanca in nagubanja sklepnih površin ter glavice?

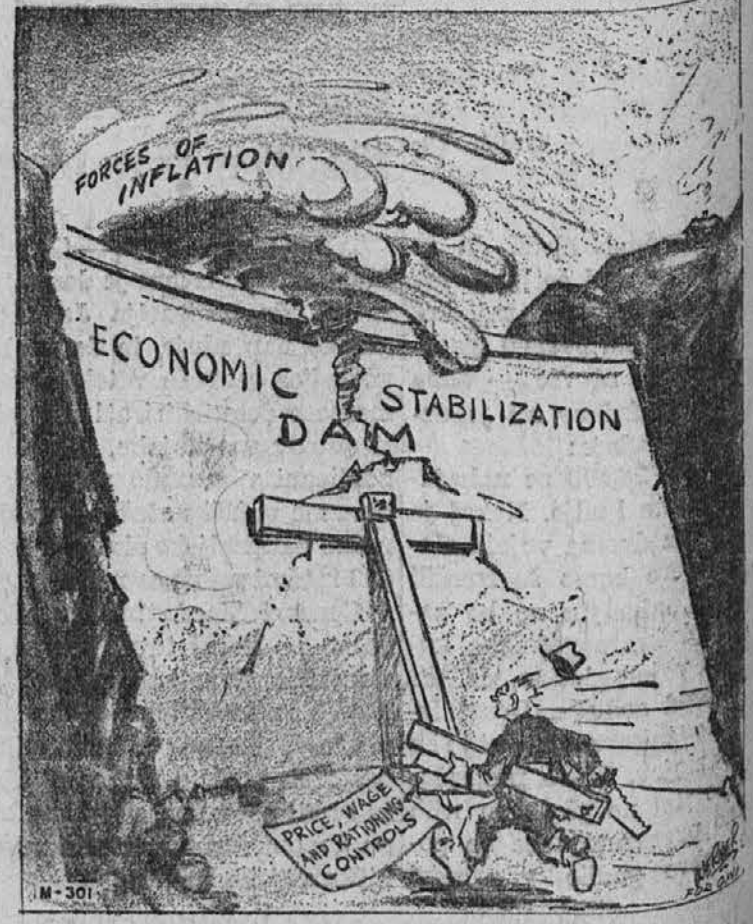
da se dejstvo o nazadnje tvornosti in sposobnosti že ne leka ni vzrok za to, da bi to prepustili samemu sebi, nego vsaj nekakšen poziv in vzbujanje, da, da naj telo s posebno pažnjo negujemo in ga vadimo?

da naj bo način vežbanja telesa pri človeku starejših let povsem drugačen kakor pa pri mladih, ki je v rabi pri mladostnikih (prednost je treba dati tistim in spretnostnim vajam, opuščati je treba prenapenjanje pljuč in srca in to morda v splošno silo doseženih in približanih prvenstvenih storitev, rovali je treba one telesne delovne organe, ki sta jih poklicna starost posebno poškodovani.

lo mrzlo. Luna se namreč samo enkrat na mesec zasije okrog svoje osi in tisto malo toplote, kolikor se je na njej čilo na sončni strani, prav naglo spet izžari, ko se luna zasije na senčni strani na 150 stopinj pod ničlo.

Zemlja ima v nasprotju z lunjo izvrstne toplotne rezervoarje v oceanih, razen tega je pa dana s plaščem zraka, ki prav sijajna naprava za izmenjavo toplote. Ozračje namreč prav dobro propuša kratkoročno sončno žarkovje, tako pride skoraj neoslabljeno do površja, ki je za dolga črna izžarja, le malo propuša v ozračje. Zaradi tega se zemlja v kratkih nočeh le malo ohladi, podnevi se pa počasi spet segreje.

ONE FIGHT THAT STILL GOES ON!

Slovenski ameriški narodni svet

3935 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.
Na zadnji (prvi) konvenciji SANS, ki se je vršila 2. in 3. sept. 1944 v Clevelandu, so bili izvoljeni sledeči uradniki, gl. odborniki in člani šir-
ega odbora:

CASTNI CLANI:
Louis Adamic, Milford, N. J.
Marie Prislant, 1034 Dillingham Avenue,
Sheboygan, Wis.
Castni član: DR. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

CLANI EKSEKUTIVE:
Predsednik: ETHEL KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
1. podpredsednik: JANKO N. ROGELJ, 6208 Schade Ave., Cleveland 3, O.
2. podpredsednik: FRED A. VIDEK, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zastopnik: MIRKO G. KUHEL, 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Zastopnik: VINCENT CAINKAR, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zastopnik: JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

NADZORNI ODBOR:
Predsednik: 351 N. Chicago St., Joliet, Ill.
JOSEF ZAKRAJSEK, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
JOSEPH ZAVERTNIK, 309 Tenafly Rd., Englewood, N. J.

SIRSI ODBOR:
ANTON DEBEVC, 1930 So. 15th St., Sheboygan, Wis.
JOSEPH F. DURN, 15605 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio.
THERESA ERJAVEC, 527 No. Chicago St., Joliet, Ill.
THERESA GERZEL, 334 Erie Ave., W. Allquippa, Pa.
ANTHONY BORZEN, Route No. 4, Princeton, Ill.
ANTHONY JERSIN, 4076 Washington St., Denver, Colo.
FRANK KEBE, 223-57th St., Pittsburgh 1, Pa.
FRANK KLUNE, 604-3rd St., N. W., Chisholm, Minn.
KATHERINE KRANZ, 1936 So. Kenilworth Ave., Berwyn, Ill.
JOHN KVARITCH, 411 Station St., Bridgeville, Pa.
JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Blvd., Noble, Ohio.
LUDVIG MUTZ, 364 Menahan St., Brooklyn, N. Y.
ANTONETTE SIMICICH, 1091 Addison Rd., Cleveland 3, Ohio.
THERESA SPECK, 4658 Rosa Ave., St. Louis 16, Mo.
VALANTINE STROJ, 1040 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.
JOHN M. STONICH, 1634 Cedar St., Pueblo, Colo.
ANTON VIDRIČ, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
ANTON ZBRANIK, A. F. U. Bldg., Ely, Minn.
JOSEPH ZORC, 1045 Wadsworth Ave., No. Chicago, Ill.

Dušica Rožamarija

(SVETNICA IN NJEN NOREC)

Agnes Gunther

Poslovenil Boris Rihteršič

(Nadaljevanje)

Toda o tem ne mara Roža-
rija nič slišati in naslednji
se odpravi spet v zgornjo
etropje. Danes ne more ni-
kama hoditi. Mart in sestri
pinesejo v sobo.

Toda na knežji se vidi straš-
no sprememba. Kakšna je da-
ljenje vlada med starimi slika-
mi. Harrovo veliko zagrnjeno
platno. Stari kuhovinski ko-
njček, na katerem je delala Ro-
žamarija svoje prve ponesreče-
ne poizkuse z jezdenjem in po
katerem se vzpenja zdaj že ma-
li Henrik, čeprav še ne more
zlesti nanj, Rožin ležalni stol,
klavir, slikarski pripomočki, ve-
like vrtnice z zlato rumenimi
bukovimi vejicami in prelepimi
temno rdečimi listi ameriškega
javora, mizica za čaj in torbi-
ca za ročna dela, last tete Ulri-
ke, ki se ji po svoji velikosti
prav podaja. Tudi Marga je v
dvorani in počiva v udobnem,
starinskem usnjenem naslanja-
ču.

Harrov nemirni duh blodi sem
in tja. Samo glasba ga utegne
še kdaj pomiriti. Tudi knez ima

Veliki dan je že tako blizu. No-
coj pride teta Helena, ki ne mo-
re ničesar zamolčati, in gospo-
dična Bergerjeva je že okrasila
sobo prve pevke z lepim jesen-
skim šopkom.

V dvorani imajo zvečer spet
glasbo. Nič več ni ta dvorana
tako svečano tiha. Prazno živ-
ljenje vlada med starimi slika-
mi. Harrovo veliko zagrnjeno
platno. Stari kuhovinski ko-
njček, na katerem je delala Ro-
žamarija svoje prve ponesreče-
ne poizkuse z jezdenjem in po
katerem se vzpenja zdaj že ma-
li Henrik, čeprav še ne more
zlesti nanj, Rožin ležalni stol,
klavir, slikarski pripomočki, ve-
like vrtnice z zlato rumenimi
bukovimi vejicami in prelepimi
temno rdečimi listi ameriškega
javora, mizica za čaj in torbi-
ca za ročna dela, last tete Ulri-
ke, ki se ji po svoji velikosti
prav podaja. Tudi Marga je v
dvorani in počiva v udobnem,
starinskem usnjenem naslanja-
ču.

Harrov nemirni duh blodi sem
in tja. Samo glasba ga utegne
še kdaj pomiriti. Tudi knez ima

globok stol in sedi na levi zra-
ven hčere. Na desni pred njo le-
ži na tleh preproga in nanjo se
lahko zlekne Harro, kadar se
najbolj zamakne v glasbo. Knez
ljubeznivo ne opazi te posebnos-
ti. Njegov zet je že davno v
vsem zrasel čezenj in nobene na-
pake ne more več odkriti na
njem. Alfred obrača z veliko
spretnostjo note in zmerom ve,
katero knjigo si kdo želi. Zdjaj
je spet zdrav, toda na njem je
nekaj plašnega, potlačene in
časih že skoraj obupanega...
Njegova lahkomišelnost je do-
živela močan, premočan udarec.
Vsi so nežni in prijazni z njim.
Tudi teta Ulrika se skoraj topi
od same ljubeznivosti. Kakor bi
vsi čutili, da drugačnega vede-
nja ne bi mogel prenesti.

Roža ima seveda najboljši,
najlepši prostor, ne predaleč od
klavirja in ne preblizu, in Har-
ro je spet napravil iz nje prav
lepo tihožitje. Malo se mora
vzlic vsemu še igrati z njo, in
njegove roke umetnika znajo le-
po izbrati blazine, ki se po barvi
prav ujemajo. Tudi gube njene
obleke—odeje nima skoraj niko-
li—naravna kar najlepše. In ko
se začne igranje, je Rožamarija
tako mirna. Na vsem je danes
nekakšna pričakovanja polna
svečanost, prazničnost. Saj bo
danes knez izročil Roži svoje ve-
liko darilo. Naredil bo, da se bo
slučajno zagovoril. Vsi bodo
molčali, če bo Roža kaj opazila.
Roža čuti, da je nekaj v zraku,
toda danes mora preveč misliti
in samo čaka. Ji bodo že pove-
dali.

In potem sede Ivan Frederik
spet z lahnim priklonom proti
damam h klavirju in prosi za
predloge.

"Roža, kaj želiš?" vpraša
knez.

Reče mu:

"Najrajši poslušam kaj iz ko-
rala, oče. Toda bojim se, da se
potem ne bi vsi drugi dolgočasi-
li, ko boste ves čas poslušali sa-
mo motive in posamezne glasove
ali spremljevanje brez petja."

"Če bi imeli vsaj gosli!" vzki-
kne Harro kakor za vabo njenim
mislim.

In poslušno mu sledi še oče z
nasmeškom.

"In harfo, Harro, čelo in otro-
ške glasove,—in kaj se potem
vse?"

Vsi slutijo, da se bliža veliki
trenutek.

"No!" vzlikne teta Ulrika,
da bi izpodbodla kneza. Že dolgo
ni nihče slišal iz njenih ust tako
vedrega "no!"

"Prosim še dalje, Rožamari-
ja," reče knez.

Smehlja se.

"In ženski zbor in velike or-
gle, pa Henrika in Gizelo za sa-
mospeve."

"Oh, če bi bilo vendar kaj ob-
viselo tu na stenah. Saj sta mo-
rala tu prepevati. Najlepši in
Ona. On je nagnil glavo nazaj in
ji potisnil pručico pod levo kole-
no. Zakaj je to storil, ne vem..."

Nanjo je potem pokleknila. Go-
sli je imel v rokah in dejal ji je:
"Taktiraj zdaj!" in potem sta za-
čela."

Vsi so poslušali, kako je raz-
pletala svojo nežno nitko s svet-
lim, mehkim glasom,—iznenada
pa se je sama prekinila.

"Oh, kakšna sem. Govorim in
govorim, ko bi vi radi poslušali
glasbo..."

Ivan Friderik je začel tiho
igrati, preludij prvega zbora:
"Vrskajte gospodu!..."—in
knez čuti, da se obrača čedalje
več pričakujočih oči proti nje-
mu.

Tedaj se oglasi:

"Ljuba Rožamarija!..."

Toda takoj spet utihne.

Zdjaj pa je morala ona že ne-
kaj opaziti.

"Kaj pa imate?" vzlikne ve-
dro. "Tako čudoviti ste danes
vsi. Presenetiti me hočete. Gosli
imate!"

"Oče," vzlikne Harro, "za-
čelo se je že, zdaj pa le nada-
ljuje!"

"Ljuba Roža, seveda imamo
gosli,—tudi deške zборе imamo
in čelo imamo, samo Henrika in
Gizele nimamo, tako da ne boš
mogla biti čisto zadovoljna,—
pa vsaj našo dobro voljo sprej-
mi!..."

Harro zaploska:

"Imenitno si govoril, oče! No,
Roža. Prosim te, stori, kar ho-
češ, samo okameneti ne smeš ali
pa se preveč razveseliti, ker bi ti
to utegnilo škodovati."

"Toda, oče, kje imaš deške
zboze," vpraša Roža vsa iz sebe.

"Jutri pridejo. Jutri je do-
poldne velika izkušnja, popoldne
bomo pa imeli v cerkvi predsta-
vo, Rožamarija."

In po njenih licih zdrse neka
solza. Hitro seže po robček, mo-
ra ga uporabiti, in reče nato z
nekoliko trdnim, a vendar jas-
nim glasom:

"V cerkvi? Oh, kako je to le-
po, oče... In vsi pojdejo tja!
Kako bo lepo, kako lepo..."

"In tudi ti pojdeš tja, Roža,
in če se boš nocoj preveč razve-
selila, se boš do jutri že spet po-
pravila."

"S seboj me boste vzeli? V
cerkev... mene?... Jaz naj bi
... jaz... jaz..."

"Ljuba Roža, kako moreš mi-
sliti, da si bomo sami pripravili
tak užitek, tebe pa pustili tu le-
žati?" vzlikne knez na videz
očitaje.

In teta Uli jo izpodbode:

"Ne bodi kakor ovčica, Roža.
Jaz bom sedela pri tebi in te va-
rovala. Nič se ti ne bo moglo
primeriti."

In potem doda še Harro:

"Veš, Roža, in preveč senti-
mentalna takrat tudi ne smeš
postati."

Roža leži nekaj časa čisto ti-
ho, potem pa reče z lomečim se
glasom:

"Toda gospod dvorni svet-
nik..."

"Pohvalil nas ni, toda pogle-
dal bo skozi prste."

"Gospod Friderik, prosim
vas, sedite zdaj k meni in recite
mi... Nisem prav razumela, ka-
teri zbori naj bodo. 'Vrskajte
gospodu'?"

"Vse, visokost, do veličastne-
ga konca, ki ga še ne poznate. Z
njim vas mislimo šele presene-
titi. Dober sopran smo dobili in
tudi bariton je skoro nedoseg-
ljiv. Bariton z nekakšnim tenor-
skim prizvokom v zgornjih le-
gah, visokost."

"O, Harro!" je vzklila.

"Vsi govorijo tako, kakor bi bilo
res..."

"Neumna Roža!" je odvrnil.

"Ali mi boš verjela, če ti povem,
da je gospodična Bergerjeva že
preoblekla postelji za pevko in
baritonista?"

"Da," je zajekljala Roža, "to-
da, kdo..."

"Poleg tebe sedi in zardeva,"
je vzklil Harro.

"Zapoznelo darilo za rojstni
dan, Roža. Vse delo je pa opravil
Ivan Friderik."

"Ti oče, ti... Pa so vendar
vsi pripovedovali, da je nemogo-
če!..."

"Prav za prav je bilo vse ne-
mogoče, Roža," je dejal Harro,
"toda oče je naposled le omogo-
čil."

"O, Harro, ali ne bi mogli iti
malo, čisto malo ven. Očetu mo-
ram nekaj povedati... Moram,
Harro... Samo tja na konec."

Dvorana je velika. Vsi stopijo
komaj do Harrove slike in že ne
morejo ničesar slišati.

Knez šepne v strahu:

"Ne vznemirjaj se, Roža!"

General Wainwright

Lt. Gen. Jonathan W. Wainwright, who commanded the American forces in the Philippines when Corregidor surrendered, is shown after his release from Jap prison camp.

Official Pearl Harbor Blame

Rear Adm. Husband E. Kimmel, upper right; Adm. Harold R. Stark, left; and Maj. Gen. Walter C. Short, lower right, shown on back-
ground of attack on Pearl Harbor, have been given the official blame
for the unpreparedness of American forces when the Japs attacked the
islands. General Marshall, also named, was declared not responsible by
President Truman.

Tedaj dvigne ona svoje roke
in jih sklene za očetovim vra-
tom. Nikogar ji ne bi bilo treba
pošiljati stran, saj ne reče nobe-
ne besede. Samo gleda ga. In po-
časi izgine ves njegov greh.

"Mirna si, Roža... Veseli se!"

In zdaj smeje spet vsi priti in
Rožamarija skoraj ne odpre več
ust.

Ivan Friderik preigra nežno in
tiho še enkrat vse, kar je že pre-
izkusil. Roža je tako pobožno
blažena, da se Harro iznenada
spet preplasi in ne spusti roke z
njenega zapestja, kjer šteje
udarce žile. Toda ti so danes
čudno mirni in močni. In ko vi-
dijo vsi, da se je še on pomiril, se
vesele z njim, in tako nastane
prelep večer, kakor more biti
le taktat, ko šumljajo tihi stu-
denčki in hladi sapica, ki veje
nad njimi, vsa srca, ki jih druž-
ta ena ljubezen in ena bol.

Oglašajte v... Enakopravnosti

KUHINJSKE PEČI

Imamo lepo izbero Grand, Roper in Quality kuhinj-
skih peči na plin.

Nudimo vam tudi električne kuhinjske peči.

Miza in 4 stoli (breakfast set) od 24.95 naprej.

Pri nas dobite tudi druge predmete za vaš dom

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE

6104 ST. CLAIR AVE.
JOHN SUSNIK

NOVICA

IMA LE TEDAJ SPLOŠNO VREDNOST KO JO IZVE JAVNOST

KADAR SE pri vaši hiši pojavi kaj novega, ki
bi zanimalo vaše prijatelje in splošno javnost,
sporočite tozadevno na

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE.
HENDERSON 5311

Novice radevolje priobčujemo
brezplačno

JUŽNI SLOVANI!

Dolžnost je naša, da moralno in materi-
jalno podpiramo osvobodilno borbo
naših narodov v stari domovini.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev pred
Ameriko in pred celim svetom tolmači značaj, cilje,
in ideale osvobodilne borbe naših narodov.

IZVRŠITE SVOJO DOLŽNOST TAKOJ, DANES!

Pošljite svoje prispevke
ZDRUŽENEMU ODBORU JUŽNOSLOVANSKIH
AMERIKANCEV.

Pokažite svojemu narodu, da Vam ni težko žrtvovati
nekaj dolarjev, dokler oni žrtvujejo
svoja življenja.

IZPOLNITE IN POSLJITE SPODNJI KUPON:

The United Committee of South-Slavic Americans
465 Lexington Ave., New York 17, N. Y.

Ime

Naslov

prilagam \$..... za fond Združenega odbora kot
"Contributing Member" istega.

Vse čeke in money-ordere izdajte na ime:
United Committee of South-Slavic Americans

A LIBERTY SHIP has been named for James G. Squires of Everett, Mass., second cook on the torpedoed S. S. Malantic, and a Mer-
chant Marine Distinguished Service Medal awarded posthumously. Squires
clung to a rope thrown to the life boat in which he, the ship's master and
nine other crewmen floated on rough seas until the other ten were safe on a
British rescue craft after the torpedoing. Then he lapsed into unconscious-
ness and was swept away. Investment in Victory Bonds to support living
heroes is a testimonial, too, to such men.

Pomladni sen

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

Priredil I. H.

(Nadaljevanje)

— Oprostite za trenutek, gospod stotnik, to je Konsuela.

— Ali je tukaj? — vpraša Marija in poizvedljivo pogleda gospo Omanovo.

— Da, otrok moj, ravnokar je prišel. Toda prosim te, ne razburjaj se.

— Naj tedaj pride — on je, ki sem ga tako neizmerno ljubil — šepetaje — o, kako sem ti hvaležna!

Koprneče zrejo njene oči proti vratom, skozi katera je moral priti oni, ki je tako vroče hrepnela po njem. Konečno zagleda iskreno ljubljeno moža na pragu svoje sobe. Skuša se dvigniti, pa ne more. Obe roki mu iztegne v pozdrav.

— Wolf! — šepetajo njene tresočee se ustnice in blažen smeh se ji je razlilje okoli usten. — Hvala ti, da si prišel, ti drag, ti moj ljubi!

Z dvema korakoma je bil pri njeni postelji. Uljudno se odstrani gospa Omanova, da jima dovoli nekaj minut nemotenega svidenja.

Wolf poklekne pred posteljo in položi svoj obraz na njeno roko z drugo roko pa Marija gladi njegove črne lase. — Vsled ginjenosti Wolf ne more govoriti niti besede.

Slednjič pa pravi Marija s tresočim glasom:

— O, Wolf, to je moje največje veselje, da te še enkrat vidim! Zdaj pa lahko v miru umrjem.

— Nikar ne govori tako, moja ljuba Marija; ne morem verjeti. S tem govorjenjem mi trgaš srce.

— Na to misel se moraš navaditi, Wolf. Potem se me boš mogel tudi še spominjati, ne da bi imel pri tem kak greh. Saj tako ne moreva biti skupaj.

Zopet je nastal molk. Samo tikanje ure je bilo slišati. Od zagrnjene svetilke je medla luč padla na smrtnobledi obraz, iz katerega so gledale skoro prevelike črne oči. Njeni lasje so bili razpuščeni in so objemali njen obraz kot svetniški sijaj. Wolf gladi njene nežne roke ter ji nepremično zre v obraz, kot bi si hotel vtisniti njeno podobo v svoj spomin.

Svoje nekdanje lepote sicer ni več imela, toda bila je nadnaravno vznešena in ljubka.

Njene oči so počivale v njegovih, ko ga tiho vpraša:

— Kaj ne, Wolf, pa si me vendar ljubil? — Wolf se ozre na njo s pogledom, ki ji je povedal vse. Lahno se mu nasmeje in nadaljuje: — Da, vem, toda še enkrat sem hotela slišati iz tvojih ust, moj dragi! — O, zdaj rada umrjem v spominu na svoj pomladni sen. Kako lepo je bilo — kako sladko sem sanjala!

Tedaj pa Wolf prime za obe njeni roki, jih pritisne na svojo prsi in reče s tresočim glasom:

— Da, moja Marija, ljubil se te in te še ljubim, bolj kot vse na svetu! Saj si mi bila vsa moja sreča!

Blaženo smeje ga gleda in zasedi pogled svojih temnih oči v njegove. Nežno prime njegovo glavo in jo še enkrat poljubi — zadnjikrat. Nato jo rahlo položi na blazino. Marija zapre oči, toda na njenem obrazu je še vedno ležal blažen izraz. — Tedaj pa nekdo odpre vrata.

— Oprostite, — toda Konsuela mora vzeti zdravilo, — zdaj je čas za to, — pravi gospa Omanova ljubezno.

— Ze zopet? — O, zakaj me budiš iz mojega pomladnega sna? — toži Marija.

Wolf je razumel, kaj hoče

gospa Omanova, zato pravi: — Sedaj grem, imam še službo.

Zdaj pride najtežje zanj — ločitev! Tiho, brez besed drži obe njeni roki; izprevidel je, da je ne bo več videl. Proti njegovim volji — hotel je biti močan — so mu tekale solze po njegovem lepem obrazu. Zakričati bi bil mogel od bolečin, ko je videl to nežno postavo, brezupno, pa udano ležati na smrtni postelji. Kako rad bi jo obvaroval vseh nadlog!

— Z Bogom, moj Wolf, — šepetaje Marija in se bolešno nasmeje. Wolf nato odide in gospa Omanova ga spremlja do vrat. Hrepeneče se ozirajo Marijine oči za njim — o, kako težko je bilo v cvetu mladosti ločiti se od vsega, kar dela življenje sladko in lepo in iti s svetom.

Prvič ji pridejo take misli; toda preslaba je bila, da bi se jih oklepala. Ko se gospa Omanova vrne, najde Marijo v globoki omedlevici.

— Saj sem vedela, — pravi žalostno. — K sreči pride njen mož in posreči se mu obuditi jo k zavesti.

— Zakaj me budite? Tako sladko sem sanjala svoj pomladni sen! — dahnejo njena usta. Toda takoj nato se strese njeno šibko telo, hud kašelj in kri se ji vdere skozi usta; njena bela odeja je bila vsa škrlatno rdeča. — — —

Malo časa zatem je bilo vse končano. Nežno zatise dr. Oman mrtvi deklici oči. Solze so lesketale v njegovih očeh.

— Ne jokaj, žena, — tolaži svojo ihteo soprogo, — mnogo ji je s tem bilo prihranjene. Zdrava ne bi bila nikdar več. To je najboljša za njo, četudi mi je hudo, da je odšla. — Ravno tako sem jo imel rad kot ti. — Naj v miru počiva!

Bil je Božič. Wolf je okrasil grob svojega sina s cvetjem in kot pogosto prej je tudi danes obiskal Marijin grob. Pri grobu najde starega Bergerja, ki je ozaljšal grob s smrekovimi vejami in božičnicami.

— Dober dan, gospod stotnik, ga pozdravi in se mu uljudno prikloni.

— Vidim, da ste me prehiteli. Tudi jaz sem ji prinesel cvetja.

— Ne morem si kaj, da ne bi tej ljubeznjivi, lepi Mariji prinesel cvetja, — pravi stari mož, — o gospod stotnik, — in si obriše solze, ki so mu tekale po licih, — ko sem za njo kopal grob, tedaj mi je bilo kot bi šel kos mojega srca z njo. — Ko je bila zadnjikrat tukaj, je rekla, da bi najrajši za vedno prišla sem in zdaj je tako. Tega ne bi bil mislil, da se bo naglo zgodilo. Toliko mladosti in lepote! — Da, da, — in žalostno prikima, — to je bil povsem drug čas, ko je pred leti vedno tako vesela in prišla sem nam, takrat spomladi. —

Wolf se obrne v stran, ker mu je zagorelo v očeh. Nato pa vzame iz denarnice bankovec za sto mark.

— Tukaj, Berger, za sedaj vzemite to — lepo skrbite za grob in večkrat položite nanj sveže cvetlice. Bele vrtnice in tudi šmarnice je tako rada imela!

— Ne, ne, — se brani Berger, — za grob bom vseeno dobro skrbel. —

— Nič se ne obotavljajte, Berger, cvetlice morajo biti moje, sam pa si jih ne morem preskrbeti. Z ostalim pa napravite veselje vašemu Viljemu, saj zasluži; dober fant je.

— To mislim tudi jaz, gospod stotnik; ključavničar, da mu ga

ni para, — pritrdi Berger vesel, — bolj je še za kaj višjega — Wolf ni imel več časa; Gabrijela in njen oče sta morala kmalu priti, sam pa je šel pred njima.

— Z Bogom, Berger, — se poslovili in mu seže v roko.

— Z Bogom, gospod stotnik in vesel Božič!

— Vesel Božič! — kot bi zanj še bilo kaj veselega na svetu. Bridko se nasmeje in njegov pogled plava preko zimске pokrajine. Povsod sneg; debelo je ležal po vejah smrek; vse je bilo kot pogrnjeno z mrtvaško odejo. In pri vsem tem je zavidal vse one, ki spe in počivajo na tem prostem, tako daleč proč od vseh bolečin sveta. Mraz ga strese; svojo sukno zapne in pospeši korake.

Otrokova smrt je Wolfa vidno izpremenila. Sicer je bil vedno rešen, toda tako redkobeseden in puščavniški še nikdar. Tudi njegovo sicer močno zdravje je trpelo; tuga in noči brez spanja so ga grizle.

S svojo ženo se je popolnoma sprl. Vsako skupnost z njo je odločno zavrgel. Tako je vsakdo živel za sebe. Zaradi žalovanja nista mogla hoditi v družbo. Zato je Gabrijela za nekaj tednov odpotovala, da se je odtegnila tesnemu ozračju svoje hiše.

Malo svetlobe v Wolfovo samoto je posijalo samo, kadar ga je obiskal Stranski, katerega je žalostna novica globoko potrla.

Wolf mu je samo naznanil smrt svojega sina; da pa se je zopet srečal z Marijo, mu ni sporočil. Zakaj neki?

Two-Toned Mode Saves for Bonds

Two pieces look like one in this willow, afternoon style. The dress is moss green rayon tulle with contrasting winged sleeves and standup collar of gold. Sewn at home, it saves for War Bonds. Patterns at local stores. U. S. Treasury Department

Nothing Left on Corregidor When U. S. Heroes Fell

WACs and U. S. engineers examine a portion of the ruins of "topside" barracks, Corregidor, Philippine Islands, showing the complete destruction that resulted before the gallant American forces were defeated by the superior Japanese arms. There was nothing but ruin for the Japs to take over and there is nothing left of the strong prewar fortification now that the island is back in the hands of America.

Stranski je prišel, da bi se zaročil s Katico Lavterjevo. Njena lepota ga je povsem prevzela in Wolf se je odkrito veselil njegove sreče.

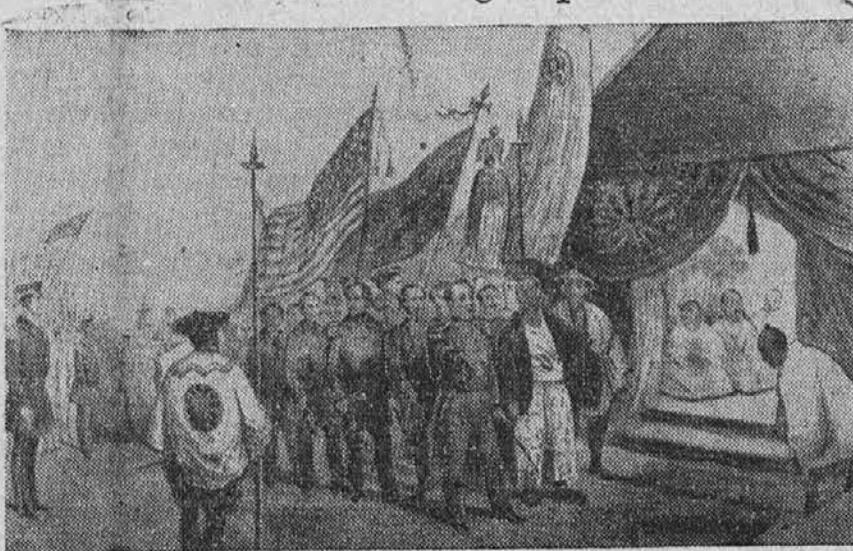
Potekla je zima, potekla pomlad in prišlo je poletje v vsej svoji krasoti. Wolf se ni mogel otrestiti spomina na preteklost. Izgubil je vse veselje do življenja, ki mu je bilo naravnost zoprno, — nekega jutra ga najde njegov sluga mrtvega v postelji. Na čelu je imel majhno rano, s postelje mu je visela ročica, iz katere je padel revolver. Na obrazu je ležal miren izraz.

Gabrijela se ni mogla utolažiti. Na svoj način ga je vendar-le ljubila, in zdaj ji je to napravilo!

Spočetka je bilo govorjeno, da se je ponesreči ustrelil, ko je čistil svoj službeni samokres, toda resnica se je vendar-le prikradla v svet.

Njegovo raztrgano zakonsko življenje je bilo splošno znano in vsled tega ni bilo mogoče drugače tolmačiti vzroka njegove smrti. Toda nikogar ni bilo, ki bi obsojal — splošno je prevladovalo pomilovanje. Kdor ga je poznal, ga je tudi spoštoval.

First Yank to Bring Japs to Heel

When General MacArthur landed in Japan to map the future course of conduct for that country towards the rest of the world, he was not the first American to do just that. In 1854 Com. Matthew Perry of the U. S. navy made the Japs cry "Uncle" when he forced the Mikado to open Japanese ports to American shipping and establish commercial relations.

THE SALVATION ARMY
Serving
24 WAR FRONTS 97 HOME FRONTS
AGAIN ON EVERY FRONT
GET YOUR NEWSPAPERS, MAGAZINES AND OTHER WASTE MATERIALS INTO THE HANDS OF UNCLE SAM THE QUICKER WAY.
FROM YOUR HOME TO THE MILL IN THIRTY-SIX HOURS.
CALL HENDERSON 5357

Tako je bil pokopan poleg svojega otroka in vse je žalovalo za njim.

Zopet je stari Berger kopal grob in zopet je stal pred njim s solznimi očmi in sklenjenimi rokami. Njegova pamet tega ni mogla razumeti.

— Da, prazno je vse zemeljsko, in človeško življenje je kot cvetlica na polju — ko gre vihar čez njo, je ni več.

To je povest onih grobov, in v tihih nočnih urah sem ti pisala o tem, kar sem izvedela. Sprejmi te liste prijazno in ako te bo kdaj pot pripeljala tusem, bova šli skupaj tja in bova položili nekaj cvetja na grob.
K O N E C

Kupujte vojne bonde!

Za delavce

Išče se fante

za
PIN BOYS

stare nad 16 let
Stalno delo

E. 98th Recreation

St. Clair Ave. in E. 98 St.

ŽENSKA

dobi delo za pranje in čiščenje

2 dni v tednu

Stalno delo—dobra plača

IV 2460

DELAJTE V MODERNEMU POSLOPJU
THE TELEPHONE CO.
potrebuje

ŽENSKES kot delavke hišnih del

Downtown poslopja

Stalno delo—Dobre plače

Polni ali delni čas

6 večerov v tednu

5:10 do 1:40 zj.

Zglasite se na

Employment Office

700 Prospect Ave., soba 901

od 8. zj. do 5. pop., dnevno

razven ob nedeljah

THE OHIO BELL

TELEPHONE CO.

LIVARJI

IZBORNA PRILIKA PRI

National Malleable

& Steel

Casting Co.

Nobenih težav vsled preosnove

Civilna produkcija v polnem

razmahu

Smo 77 let na uslugo transportacijskim industrijam

THE NATIONAL

MALLEABLE &

STEEL CASTING CO.

10590 Quincy Ave.

Išče se

ŽENSKES

ZA SNAŽENJE V ŠOLAH

Dobra plača.

Pokličite CH 6991

PROSPECT WINDOW

CLEANING CO.

1107 BOLIVAR RD.

Išče se

ZIDARJE IN TEŽAKE

Dobra plača

Kdor se zanima, naj se

oglasi na

960 E. 185 St.

Operatorica za likanje moških hlač

Mi imamo na razpolago službo za več žensk, ki so izurjene pri popravljanju moške obleke.

Polni čas in stalno delo

Tedenska plača

The Halle Bros. Co.

1228 Euclid Ave.

Mali oglasi

Proda se

hišo za eno družino. 7 sob, nez, kopalnica, garaža in klet. Vse v najboljšem stanju. Kdor želi, naj se zglasti pri niku na 999 E. 76 St.

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St.

Prvovrstna popravila na vrst radio aparatih

VAŠI ČEVLI
bodo zgledali kot novi, ako jih v popravilo zanesljivemu strokovno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlik
16131 St. Clair Ave.

NORTHERN FURNITURE
Fornere instaliramo pravimo vsakovrstne z novimi ali rabljenimi

1172 E. 79 St.
HE 4146

Waterloo Style
15333 WATERLOO v Slov. del. doma

OBLEKE ZA DEKLETA DO MERE 52
Izdelujemo obleke po popravljamo obleke. Gostovensko.

Hiša naprodo
1018 E. 70 St. — Bungalob sobami in kopalnico; zbirna, beneški zastori, in le. Cena \$4,750. Pokličite 6936.

Zavarovalnica
proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam itd.

JANKO N. ROBE
6208 SCHADE AVE. POKLIČITE: ENdicott 071

VSE KARKOLI
potrebuje se od zobozdravniškega dela, bodi izvlečenje zob, bodi enako lahko dobi še polno zadovoljstvo. Župniku, ne da bi zgubili dosti časa. Vse delo je kadar vam čas pripušta.

ni naslov:
vhod na 62. cest. Knausovo posloj. 6131 St. Clair Ave.

NOVA IZDA
Angleško-slovenske besednjak
(English-Slovenian Dictionary)

Sestavil Dr. F. J. J. Cena \$5.00
Dobi se v uradi ENAKOPRAVNOST 6231 St. Clair Ave.

A. M. CEM
WOOD

1001 E. 74 St. — EN

Če rabi vaša hiša
STREHO ALI ZLE
če rabi vaš fornex popraviti, za splošno popravila. Vedno prvovrstno delo.

JOHN NOSE
22331 Beckford Ave. IV 2460

Moški in ženske
ki morajo nositi opore bodo dobro postreženi, kjer imamo moškega in kjer imamo žensko. Odprta ob nedeljah.

Mandel Drug
LODI MANDEL Slovenska lekarna 15702 Waterloo IV. 9611

Odprto 9:30 do 10:00 Zaprtje van ob nedeljah